

Werk willigen

Dankzij mooie economische groeicijfers neemt het aantal banen in ons land de laatste jaren sterk toe, veel sterker dan elders in Europa. Van deze banengroei profiteren met name vrouwen, jongeren en oudere mannen.

Tot 1998 was in de Europese Unie (EU) ongeveer elf procent van de beroepsbevolking werkloos. Ruim 18 miljoen mensen waren op zoek naar een baan van minstens 1 uur per week. Pas vanaf 1998 daalt de werkloosheid. De ontwikkeling van de werkloosheid in de landen van de EU verschilt nogal in richting, niveau en tempo. Het maakt daarbij uit of het om mannen of vrouwen, om kortdurende of om langdurige werkloosheid gaat. Op dit moment behoort de werkloosheid in Nederland tot de laagste in de EU, alleen in Luxemburg en Oostenrijk is het werkloosheidspercentage nog lager.

Tijdelijke werkloosheid

In 1998 ligt de werkloosheid onder mannen en vrouwen van 15 tot en met 24 jaar in veel EU-landen, ook in Nederland, hoger dan het cijfer voor de totale beroepsbevolking. Voor een deel heeft dit te maken met (tijdelijke) werkloosheid bij het zoeken van een baan en het wisselen van baan. Jongeren wisselen namelijk sneller en meer van baan dan

gemiddeld. Verder is de zwakke arbeidspositie van jeugdige allochtonen van invloed.

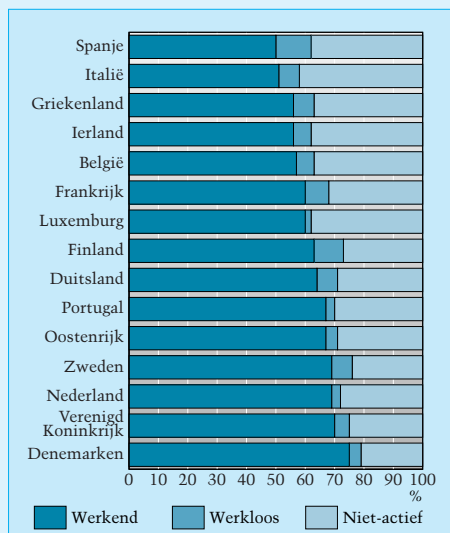
In het algemeen is de werkloosheid onder vrouwen hoger dan onder mannen. In sommige Zuid-Europese landen is het verschil soms een factor twee bij een hoog niveau van werkloosheid. Zo is bijvoorbeeld in 1998 in Spanje 14 procent van de mannen werkloos tegen 27 procent van de vrouwen. In Zweden en het Verenigd Koninkrijk is de werkloosheid onder vrouwen juist lager dan onder mannen.

De daling van de werkloosheid in de EU van de laatste jaren doet zich zowel bij mannen als bij vrouwen voor. Daarbij is de daling van de werkloosheid in Nederland onder vrouwen weliswaar sneller en omvangrijker dan onder mannen, maar de werkloosheid onder vrouwen blijft groter (5 procent) dan onder mannen (3 procent).

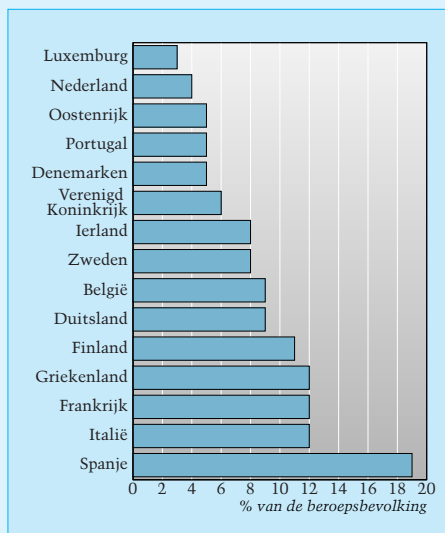
Nationaliteit

In de vijftien landen van de EU is de werkloosheid onder mensen van buiten de EU

Bevolking 15-64 jaar naar arbeidssituatie, 1998

Werkloosheid, 1998

twee keer zo hoog als van personen uit het betrokken land of uit andere EU-landen. Het gaat hier vooral om mensen van Turkse, Marokkaanse of Algerijnse komaf. In Nederland is het verschil groter. Zo is in Nederland 8 procent van de autochtone jongeren tussen 15 en 24 jaar werkloos tegen 27 procent van de jongeren met een andere dan EU-nationaliteit. In Zuid-Europese landen als Griekenland, Spanje of Italië zijn de verschillen in werkloosheid naar nationaliteit gering.

Forse groei deeltijdwerk

Vanaf het begin van de jaren negentig is de werkgelegenheid in Europa maar licht gegroeid. Volgens de OECD *Employment Outlook 1999* nam de werkgelegenheid gemiddeld met iets meer dan één procent per jaar toe. In Ierland nam de werkgelegenheid veel sneller toe, in Duitsland nam de werkgelegenheid in deze periode af.

In Nederland nam het aantal banen met meer dan drie procent per jaar toe, de beroepsbevolking groeide met 1,5 procent per jaar. De banengroei in Nederland is vooral tot stand gekomen door de sterke economische groei van de laatste jaren en leidde vooral tot een forse groei van het deeltijdwerk. Van alle landen van de Europese Unie wordt in Nederland het meest in deeltijd gewerkt, met name door vrouwen. Inmiddels heeft meer dan een derde van alle werkenden in ons land een deeltijdbaan.

De dienstensector heeft wereldwijd het meest bijgedragen aan de banengroei, terwijl in de industrie en de landbouw het aantal

banen het meeste terugliep. Ook in Nederland loopt het aantal banen in de industrie sterk terug, maar tegelijkertijd is het aantal uitzendkrachten opvallend fors gegroeid.

Inhaalbeweging

In 1998, het laatste jaar waarvoor Europese cijfers beschikbaar zijn, is ruim 61 procent van de bevolking van 15 tot 65 jaar werkzaam. Dat percentage wijkt niet veel af van de arbeidsdeelname aan het begin van de jaren negentig. In Denemarken, Zweden en Noorwegen is de arbeidsdeelname al jaren het hoogste van alle EU-landen. Opvallend is de inhaalbeweging die Nederland sedert het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw heeft gemaakt. Dit komt vooral doordat in Nederland de economische groei gepaard is gegaan met een geringe stijging van de arbeidsproductiviteit. Die was al hoog, met als gevolg dat de groei zich vooral uit in arbeidsintensiever werk.

Werkzame jongeren

De arbeidsdeelname van vrouwen is in de EU slechts weinig gestegen. In Nederland daarentegen nam dit toe van 53 procent (1990) tot 63 procent (1998). De groei van het aantal deeltijdbanen heeft hier ongetwijfeld aan bijgedragen. In Denemarken en Zweden daarentegen is de arbeidsdeelname van vrouwen juist gedaald tussen 1990 en 1998. Maar in deze landen namen, net als in Noorwegen, al meer vrouwen deel aan het arbeidsproces dan in de andere landen van de Europese Unie. Ook de ontwikkeling van de arbeidsdeel-

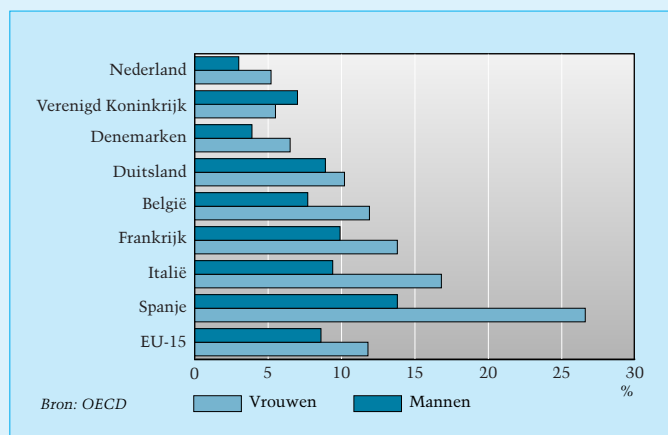
name van jongeren en oudere mannen (55 tot 65 jaar) wijkt in Nederland opvallend af. In de vijftien landen van de Europese Unie is de arbeidsdeelname van jongeren en van oudere mannen in de periode 1990–1998 fors afgenomen, in Nederland is de arbeidsdeelname van jongeren en oudere mannen gestegen. Nederland behoort daardoor tot de EU-landen met het hoogste percentage werkzame jongeren. De arbeidsdeelname van oudere mannen ligt in 1998 nog steeds onder het Europees gemiddelde, ondanks de stijging van de arbeidsdeelname in de jaren negentig. ◀

Jan van Sonsbeek

Werk en werkloosheid

De werkgelegenheid, de arbeidsparticipatie en de werkloosheid zijn in dit artikel bepaald volgens de nieuwe Europese richtlijnen. Bij werken, het hebben of juist ontbreken van een baan wordt in EU-verband een grens gehanteerd van minstens 1 uur per week. Deze definitie verschilt van de in Nederland gangbare definitie, waarbij een grens van minstens 12 uur per week (willen) werken wordt aangehouden. Om die reden wijken de in deze bijdrage gepresenteerde cijfers over de ontwikkeling van het aantal banen, de arbeidsdeelname en de werkloosheid af van de cijfers uit andere CBS-publicaties.

Werkzoekenden zonder baan, 1998

Arbeidsdeelname naar geslacht en leeftijd, 1998

